

5.HAFTA

YARGI KISINTISI

Yargı Kısıntısı, yürütmenin yargısal denetim dışında bırakılmamış bazı işlemlerini, yargı yerlerinin çeşitli sebeplerden dolayı denetlenmekten **kaçınmasıdır**. Yargı kısıntısı, bize Fransa'dan aktarılan «hükümet tasarrufu teorisi»nin içinde vücut bulmaktadır.

Hükümet Tasarrufu: Gözübüyük'ün yaptığı tanıma göre hükümet tasarrufu, yargı yerinin bir işleme karşı açılan davaya “siyasi sebep ve düşünce” ya da “işlemin mahiyeti icabı” gibi hukuk dışı nedenlerle bakmaması, ön koşullar yönünden reddetmesidir.

Örnekler: Mukabele bilmisil kararları, zorunlu iskân işlemleri, vatandaşlıktan çıkarma kararları, yabancıları sınır dışı edilmesi kararları...

Araştırınız: Conseil d'État'nın 1881 tarihli “Laffitte” kararı.

6.HAFTA

HAK ARAMA HÜRRİYETİ

Bir idari işleme karşı yargı yolunun kapatılması, kişiler açısından hak arama özgürlüğünün kısıtlanması ve dava açma hakkının engellenmesidir.

- **AY, md. 36:** “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.
- Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.”
- **AY, md. 13:** “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

***SORU:** İlgili maddelerde sınırlama sebebi yoksa bir hak veya özgürlük sınırlanabilir mi? Örneğin AY, md. 36, bu maddede hak arama hürriyetine ilişkin herhangi bir sınırlama sebebi gösterilmemiştir.*

6. HAFTA

İDARİ YARGI TEŞKİLATI

Danıştay

Bölge İdare Mahkemeleri

İdare Mahkemeleri

Vergi Mahkemeleri

6. HAFTA

İDARİ YARGI TEŞKİLATI

DANIŞTAY

- **AY, md. 142:** “Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.”
- **AY, md. 155/1:** “Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.”
- **2575 sayılı Danıştay Kanunu, md. 1:** “Danıştay, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş Yüksek İdare Mahkemesi, danışma ve inceleme merciidir.”

6. HAFTA

DANIŞTAY'IN YARGISAL GÖREVLERİNİ YERİNE GETİREN ORGANLAR

DANIŞTAY DAVA DAİRELERİ

- 1/7/2016 tarihli ve 6723 sayılı Kanununun 3. maddesiyle 2575 sayılı Danıştay Kanunu, **md. 13/1** deęiŐtirilmiŐtir. Buna gÖre Danıştay dava dairesi sayısı **15'den 9'a** indirilmiŐtir.
- 6723 sayılı kanunun 12. maddesiyle DK'ye eklenen geçici 27. maddeye gÖre, *“Başkanlık Kurulu, iŐ durumunu ve ihtiyaçları dikkate alarak bu kanunun yÖrÖrlÜğe girdiği tarihten itibaren en geç Üç yıl içinde daire sayısını 13 Üncü maddede ÖngÖrÖlen daire sayısına indirir. Ancak bu daireler, Başkanlık Kurulunca kapatılincaya kadar gÖrevlerine devam ederler.”*
- BugÖn Danıştay'da hala **14** dava dairesi bulunmaktadır.
- **DK, md. 13/2:** Her dairede bir başkan ile yeteri kadar Üye bulunur. Heyetler bir başkan ve dÖrt Üyenin katılmasıyla toplanır, salt çoğunluk ile karar verir.

6. HAFTA

DANIŞTAY'IN YARGISAL GÖREVLERİNİ YERİNE GETİREN ORGANLAR

DANIŞTAY İDARİ VE VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULLARI

DK, md. 17/1: İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir. Kurullarda görevlendirilen asıl üyeler, üst üste en fazla iki dönem görevlendirilebilir. Asıl üyenin görevini geçici olarak yerine getirememesi durumunda ilgili daireden, zorunlu hallerde diğer dairelerden görevlendirilen yedek üye kurul toplantılarına katılır. Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.

2: Dava daireleri kurullarına Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri; bunların yokluğunda daire başkanlarından en kıdemlisi başkanlık eder.

3: Toplantı ve görüşme yeter sayısı İdari Dava Daireleri Kurulu için on beş, Vergi Dava Daireleri Kurulu için ise on birdir.

DK, Geçici md. 24:

1. 31/12/2022 tarihine kadar Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun oluşumu ve çalışma usulü hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) İdari Dava Daireleri Kurulu, her idari dava dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen on dört üyeden oluşur. Kurula, Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri, bunların bulunmaması halinde Kurulun en kıdemli üyesi başkanlık eder.

b) Bu üyeler İdari Dava Daireleri Kurulunda sürekli olarak görev yaparlar. Ancak, iş durumu göz önüne alınmak suretiyle üyelerin daire çalışmalarına katılmalarına Genel Kurul tarafından karar verilebilir.

c) Toplantı ve görüşme yeter sayısı on birdir. Kararlar, toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır.

6. HAFTA

DANIŞTAY'IN YARGISAL GÖREVLERİNİ YERİNE GETİREN ORGANLAR

DANIŞTAY İÇTİHADLARI BİRLEŐTİRME KURULU

DK, md. 18/1: İçtihatları Birleőtirme Kurulu, Danıştay Başkanı, BaŐsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanları ve üyelerinden kurulur.

2: Toplanma ve görüşme yetersayısı en az otuzbirdir. Toplantıda hazır bulunanlar çift sayıda olursa en kıdemsiz üye Kurula katılmaz.

3: Esas hakkındaki kararlar, birinci toplantıda Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, bu toplantıda karar yetersayısı sağlanamaz ise ikinci toplantıda mevcudun salt çoğunluğu ile verilir. Kurulun diğer kararları oyçokluğu ile verilir.

6. HAFTA

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ

- **2576 sayılı BİİVMK, md. 1:** “Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş genel görevli bağımsız mahkemelerdir.”
- **BİİVMK, md. 3/1:** “Bölge idare mahkemeleri, başkanlık, başkanlar kurulu, daireler, bölge idare mahkemesi adalet komisyonu ve müdürlüklerden oluşur.
2: Bölge idare mahkemelerinde biri idare diğeri vergi olmak üzere en az iki daire bulunur. Gerekli hâllerde dairelerin sayısı, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca artırılıp azaltılabilir.”
- **BİİVMK, md. 3/A:** “Bölge idare mahkemelerinin görevleri şunlardır:
  - a. İstinaf başvurularını inceleyip karara bağlamak.
  - b. Yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri arasında çıkan görev ve yetki uyuşmazlıklarını kesin karara bağlamak.
  - c. Diğer kanunlarla verilen görevleri yapmak.”
- **İYUK, md. 27/7:** Bölge idare mahkemesi tarafından **yürütmenin durdurulması** istemleri hakkında verilen kararlara karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare ve vergi mahkemeleri ile tek hakim tarafından verilen yürütmenin durdurulması kararlarına karşı bölge idare mahkemesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler, dosyanın kendisine gelişinden itibaren **yedi gün içinde** karar vermek zorundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar **kesindir**.

6. HAFTA

İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİ

- **BİİVMK, md. 4:** “İdare ve vergi mahkemelerinde birer başkan ile yeteri kadar üye bulunur. Mahkeme kurulları, başkan ile iki üyeden oluşur. Başkanın yokluğunda kıdemli üye başkana vekillik eder.”
- **BİİVMK, md. 5/1:** “İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştayda çözümlenecek olanlar dışındaki:
  - a. İptal davalarını,
  - b. Tam yargı davalarını,
  - c. Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklardan hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları,
  - d. Diğer kanunlarla verilen işleri çözümler.2. Özel Kanunlarda Danıştayın görevli olduğu belirtilen ve İdari Yargılama Usulü Kanunu ile idare mahkemelerinin görevli kılınmış bulunduğu davaları çözümler.”
- **BİİVMK, md. 6:** “Vergi mahkemeleri:
  - a. Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları,
  - b. (a) bendindeki konularda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları,
  - c. Diğer kanunlarla verilen işleri çözümler.”